

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Čekopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo — Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Čjubilana šte. 10.630 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglasni
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem o
naročilu popust
tziđe ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prazniki

28. oktober in KDK

Nasledstvene države bivše avstro-ogrske monarhije stopajo te dni v desetletnico obstoja. Preteklo nedeljo je praznovala sosedna Avstrija zgodovinski dan, ko so se sestali nemški poslanci sedanega avstrijskega ozemlja in sklenili, da se osnuje samostojna Avstrija, da se skliče ustavotvorna skupščina, ki naj sama odloči, kakšna bo bodoča oblika in vsebina države. Bratska Češkoslovaška je že od pričetka tega tedna v slavnostnem vrvenju. Vsi slovanski narodi, pa tudi nemški aktivisti tekmujejo, kako naj se uradni 28. oktober proslavi dostojno državljonom, katerim so veliki dogodki pred desetimi leti izročili državo, da jo upravljajo po svoji uvidenosti, ljubezni in politični zrelosti. Kako velik pomen pripisujejo češkoslovaški politiki tej obletnici, se vidi že iz tega, da bodo slavnosti zavzele cel teden, da se že celo leto debatira o tem, kakšna vlada naj bo na krmilu, da bi prišla enotnost državljanov v pogledu na državo tem bolj in čim učinkovitejšo do izraza. Kajti mlad narod rabi stalno netiva za državljansko vzgojo, da si svojo državo duševno prilasti, da vidi v njej živ organizem, ki vzbuja narodni ponos, poštrevanost, ki vidi v sebi gotovo poslanstvo v svetu v prid splošni civilizaciji in kulturi.

Tudi mi Slovenci gremo nasproti dnevu, ko se je za nas prelomila preteklost in smo prvičkrat — v modernem pojmu države — sprejeli nase čast in oblast svoje zemlje. Bliža se nam 28. oktober, živ vrelec neusahljive vere v našo bodočnost, zaupanja v delo bodočih rodov in pričevanja o tem, kaj pomeni za nas lastna, narodna država. Deset let že rastejo naša mesta in postajajo imena, ki se imenujejo daleko preko domačih mej. Deset let se pišejo razsodbe v maternem jeziku in deset let je že, odkar ima slovenski narod v uradih svoje zemlje svojega sina-uradnika. Deset let dela za gospodarsko osamosvojitve, za domačo izrabo domače zemlje, deset let intenzivnega razmaha slovenskega znanstva, kateremu se ni treba več skrivati v tajne klube. Vseposvobod dokaz, da je lastna država nekaj velikega, dobrotvornega in uresničenja zadnjega cilja civilnega človeka.

28. oktober bo za nas Slovence imel še poseben pomen. Narod, ki ima tako redkokdaj priliko, da se spominja velikih dni svoje zgodovine, in ki ima tako malo takih obletnic kot mi, občuti še prav posebno spomin na dni, ko se je za skupno stvar skupno delalo in ko smo se znašli vsi kot eden v eni misli: Lastna država se nam je rodila. Strankarski rog je obmolnil; voditelji strank so sedeli lahko pri skupni mizi; pristaši vseh političnih gibanj so bili kot plaz, ki ima samo eno pot: V lastno narodno državo. Tu ni bilo ničesar hinavskega, ni težila še nikaka strankarska mora in priznati moramo, da smo se Slovenci vkljub svoji nedržavni zgodovini ponašali zrelo-državniško: Glede države ni bilo nobene licitacije!

Ne mislimo pri tem pobijati sistem strank ali zagovarjati kak utopičen idealizem, da bi bilo najbolje, če bi bili vsi eno. Med nami so velike gospodarske, kulturne razlike, različni pogledi na notranjo ureditev države, socialno zakonodajo ter vobče tempo državnega življenja. Eno pa nam je skupno: Kakor je družina ena vkljub temu, da se bratje in sestre ne strinjajo z vsakim korakom domačega gospodarstva, kakor je misel naroda skupna, naravna in organska, iz katere se ne more izstopiti radi premalega dobička kot iz delniške družbe, tako je misel države, zlasti še narodne, s toliko krvjo kupljene, skupna, naravna in organska, ter bi ne bilo govora o kakoli politični zrelosti naroda, če bi se vsaj ob takih obletnicah ne znašel v eni misli na državo, in bi se vsaj približal Angležu, ki ob vsakem trenutku političnega življenja povdarja: Prav ali neprav, Anglija je moja domovina.

Ob desetletnici — žal — smo tej misli odpovedali. Žalostna in usodna izguba v naši mladi državljanski vzgoji je izjava vodstva KDK, da se ne udeležijo proslave desetletnice države in da so bili dnevi pred desetimi leti, ko smo gradili skupen dom, dnevi nesreče. Prav posebno malenkostno luč pa vrže na nas Slovence dejstvo, da se nismo mogli zediniti niti na skupno ožjo proslavo 28. oktobra ter da bo organiziran narod ločeno korakal v slovenske domove in na prireditve, da bo od strani SDS prišla v ospredje strankarska politika in ne država.

Strankarska opozicija SDS in SKS je odbila skupen nastop in skupno proslavo. Ta korak bo politika zabeležila v črne bukve na

Sisek zopet velik polom KDK

Stališče vlade še bolj utrjeno — Priprava za uzakonitev gospodarskih zakonov — Pomirjenje v radikalnih vrstah

r Belgrad, 23. oktobra. (Tel. »Slov.«) Izjave, ki so jih podali na shodu v Sisku, so v nekaterih krogih vzbudile, kakor smo že poročali, precejšnje ogorčenje. V demokratskih krogih zahtevajo, da se takemu defetističnemu delovanju napravi konec, da se podvzamejo koraki, ki bodo pokazali, da v naši državi ni dovoljeno izkoriščati svobodo govora na tak način, kakor to nekateri delajo. Vlada sama se s tem vprašanjem še ni bavila in tudi na današnji seji ministrskega sveta ni o tem razpravljala.

Prihodnje dni se bodo na sejo sestali vsi voditelji strank četverne koalicije. Na tej seji bodo obravnavali predvsem o nadaljnjem delovanju narodne skupščine, obenem pa o političnih zadevah.

Jasno je samo eno, da je shod v Sisku znatno poslabšal položaj KDK in obenem tudi ogorčil nadaljnjo akcijo Savčiča, kateremu so njegovi prijatelji napravili zelo slabo ugotovitev. V Belgradu je v političnih ozirih popoln mir, kajti večina poslancev je odpotovala v svoje kraje, da obvesti ljudstvo o poslednjih dogodkih ter se na licu mesta zainteresira za ljudske potrebe. Vlada pripravlja material za delo v skupščini. Posebno živahno se dela na izdelavi takozvanih gospodarskih zakonov. Tudi danes se je v predsedništvu vlade ponovno vršila seja ministrov gospodarskih resorov. Na njej se je razpravljalo o tem, kako se bo pomagalo pasivnim krajem. Načrt bo predložen ministrskemu svetu v končno odobritev. Današnjemu posvetovanju je prisostvoval predsednik Rdečega križa dr. Marko Leko. Doslej so prišle prošnje za pomoč iz Mostara, Dubrovnika, Splita in Črne gore. Kakor smo zvedeli, se pomoč ne bo delila v denarju, marveč se bo največ dalo za delo v teh krajih. Tozadeven predlog se bo narodni skupščini v kratkem predložil.

V radikalnih krogih je opaziti znatno pomirjenje. Bivanje Stanojeviča v Belgradu in njegovo razpravljanje s prvaki NRS je ublažilo nasprotstva. Aca Stanojevič je dal vsem nezadovoljnim kratek nasvet, naj gredo med ljudstvo in naj si tam zasigurajo svoj položaj, da pa naj v pogledu politike, tako v državnem kakor v strankarskem, ohranijo popolno disciplino.

Krizman napada Pribečevića

č Zagreb, 23. okt. (Tel. Slov.) »Slovenec« je že nedavno objavil vest, da Pribečevićeve politike, kakor sploh politike KDK, med drugimi ne odobrava bivši minister, sedanji poslanec SDS in župan varaždinski Hinko Krizman. Pribečević je odgovoril na naše točre vesti, da ugotavlja, da so njegovi pristaši popolnoma složni in da popolnoma odobravajo njegovo politiko. Prošle dni je imel Hinko Krizman ožji sestanek s svojimi prijatelji v Varaždinu. Pri tej priliki je ostro kritiziral politiko KDK. Izjavil je, da so vodje HSS popolnoma nesposobni, predvsem Jožef Predavec, ki da je doživel popoln neuspeh v edseku za narodno gospodarstvo v zagrebškem oblastnem odboru. Razen tega je izjavil Kriz-

man, da so samostojni demokrati želeli ozdraviti radičevske gospodarske organizacije, predvsem Seljačko banko, Glavno zadruzo in Festetičovo imetje. Ko pa so opazili, v kakšnem stanju so vsa ta podjetja, so poskuse opustili. Nadalje je Krizman dejal, da se osebnost sploh ne strinja s politiko KDK, ker da je pasivna, zastoj troši energijo hrvatskega naroda. Od nje ne bo nihče imel nobene koristi. V zvezi s takim razpoloženjem je zanimivo ugotoviti, da Krizman v poslednjem času redko prihaja v Zagreb, čeprav je preje mnogokrat prihajal. To je tembolj značilno, ker je Zagreb središče politike KDK. V njem sedaj stanuje Pribečević.

KDK politiko vodi loža

č Zagreb, 23. oktobra. (Tel. Slov.) »Slovenec« vest, da so nekatere framažonske lože postale zelo aktivne in da se gotovo krogi KDK boje, da bi loža vplivala na Pribečevića, da bi se orijentiral v republikanski smeri (stvar, ki smo jo priobčili z rezervno), je izzvala veliko vmemirjenje med framažoni. V današnji belgrajski »Politiki« je dal Peter Lazarevič izjavo, v kateri trdi, da je izjavila velika loža »Jugoslavija«, da se v ložah sploh ne obravnava o notranji politiki.

Ceprav je ta izjava samovoljna in daleč od resničnega stanja stvari, hočemo vendar omeniti dejstvo, ki je v prilog naše vesti. To so Pribečevićeve izjave, ki so sledile neposredno naši vesti. Za vsakega človeka, ki misli s svojo glavo, povedo Pribečevićeve izjave, da ličijo njegovi dementiji bojazni.

KDK snuje milico

č Zagreb, 23. okt. (Tel. Slov.) Med pristaši KDK se širijo najneverjetnejši glasovi v zvezi s političnim položajem. Tako se zatrjuje, da je poslovni odbor KDK sklenil ustanoviti narodno milico v svrhu teroriziranja političnih nasprotnikov. Njeno jedro bi tvorili Orjunaši, ki so samostojno-demokratsko orientirani. Kakor je zvedel Vaš dopisnik, so te vesti popolnoma resnične.

Razentega se govori, da je zadnja Pribečevićeva izjava o pravici ljudstva, da se poslužijo kakršnihkoli sredstev, grožnja političnim činiteljem, da bi se uklonili pred KDK. Med temi je najbolj fantastična vest, ki se že širi

ših prvih dni. Noben izgovor ne pomaga; za državo so licitirali po strankarskem trenutnem položaju. Morda je bila zveza z Nemci pred vojno proti prodirajočemu slovenskemu ljudstvu pod zastavo SLS vsaj delno strankarsko opravičljiva, ker je bil v monarhiji političen kurz nemški. V narodni državi bojkota

Sicer pa Lazarevič priznava posredno, da se loža bavi z zunanjo politiko. Prav radi tega je treba naglasiti ozko zvezo med našimi masonskimi ložami in pariško »Grand Orient«, kakor tudi zvezo »Grand Orienta« z znanim pariškim listo »Cri des Peuples«, ki je v zadnjem času priobčil oni škandalozni članek, ki ga je priobčil tudi nek zagrebški list. V ostalem pa govori o vplivu masonov na Pribečevića dovolj dejstvo, da so zagrebške »Novosti« popolnoma stopile v Pribečevićovo službo in da je Pribečević najintimnejši sotrudnik Toni Schlegel, mojster pri zagrebški masonski loži.

V sami KDK se opaža velik vpliv masonov. Zadnja številka glasila HFSS »Hrvatski seljački narod« je ostro nastopil proti vplivu masonov v naši notranji politiki, posebno politiki KDK.

dva dni, da je dr. Trumbić odpotoval na Angleško, da bi tam z intervencijo pridobil angleške politične činitelje. Razume se, da v resnih krogih KDK in četverne koalicije ne verjamejo v te vesti, nego da se širijo samo radi tega, da bi KDK med ljudmi dobila upanje na uspeh v njeno politično akcijo.

Seja ministrskega sveta

r Belgrad, 23. okt. (Tel. Slov.) Pod predsedništvom dr. Korošca se je zvečer vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o tekočih resornih zadevah ter predvsem o delu v skupščini. Razpravljalo se je tudi o nekaterih političnih zadevah.

tako velikega dogodka ne opraviči noben izgovor.

Dobro je, da je slovenski narod organiziran v SLS, da se bo z njo kot doslej posvetil vnovič državi. Za zgodovino pa bo ostalo: Kjer narod, narodno in državno delo, tam samo SLS!

Politika pretiravanja

Čim na nižji stopnji duševnega razvoja je kdo, tem bolj je dostopen pretiravanju. To resnico moremo vsak hip opazovati v vsakdanjem življenju in znano je, da najbolj pretiravajo otroci, ki še nimajo pravega merila za življenje in starci, ki to merilo izgubljajo. Res naobraženi in pametni ljudje pa ne bodo nikdar podlegli napaki pretiravanja, ker poznajo življenje in ker znajo izluščiti iz govorice jedro resnice.

Kakor pa je v življenju, tako je tudi v politiki. Resni in dalekovidni državniki nikdar ne pretiravajo in sploh ne govorijo mnogo. Oni ne bodo nikdar stavili pretiranih zahtev, a tudi ne bodo nikdar pretiravali strankarskega boja. Resen politik ve, da sme zahtevati samo to, kar je zanj dosegljivo, za kar ve pot, ki mu donese zaželeno. Če zahteva kaj več, potem je njegova zahteva samo prazna obljuba, ki prej ali slej mora njegove pristaše razočarati. Kajti tudi najbolj priprosti volivec se mora enkrat naveličati večnih neizvršenih obljub in tudi analfabetski volivec bo raje sledil politiku, ki obljubljenosti tudi izvrši, kakor pa onemu, ki ostane vedno na dolgu. Obljuba pa dela dolg.

A tudi strankarskega boja ne bo pretiraval noben resen politik. Kajti tudi najbolj ogorčen strankarski boj ne sme nikdar postati cilj, temveč ostane vedno le sredstvo. Proti nasprotniku se bori uvideven politik samo zato, ker mu ovira izvrševanje njegovega programa, ne pa zaradi boja samega. Še manj pa se bo spozabil neobrazen politik v boju do prostaščin, da bi psoval in klevetal nasprotnika, temveč bo tudi v največjem boju spoštoval nasprotnikovo osebnost in njegovo prepričanje, če izvira to iz idealističnega nazoranja.

Za res kulturne dežele so vse te ravno kar napisane resnice tudi nekaj čisto samoposebi umljivega in politik, ki bi zgradil svojo politiko na pretiravanju, bi kaj hitro odigral in naj bi bil še tak mojster zgovornosti in političnega taktiziranja. Nič mu ne bi pomagalo, ker pretiravanje ne vzdrži kritike.

V Jugoslaviji, ki je še mlada tvorba in ki še nima dosti izkušenj, je seveda tudi še politika pretiravanja v modi. In kdo bi se čudil. Vsaj bi lahko na prste sešteli one poslance, ki so bili že v kakem drugem parlamentu ko belgrajskem. Vendar ne moremo smatrati razne naše pokrajinske sabore kot polnopravne in polnovredne parlamente, kakor je bil n. pr. dunajski! Za mlade ljudi je seveda tudi nekdanji sabor višek parlamenta in ponosni so celo, da presojajo preteklost nekritično.

Pretiravanje je torej znak nenaobrazenosti in zastarelosti in zato se ga bo resen politik ogibal, ker ve, da s pretiravanjem diskvalificira. Politiki od KDK pa žal do tega spoznavanja še niso prišli in oni se na pretiravanju naslanjajo, ko da bi bila za nje infantilna politika višek.

Samo pregledajte njih liste in prečitajte njih izjave, kakor naravnost bobni v njih pretiravanje. Najmanjša praska v Belgradu in v Zagrebu, že pišejo o pokolju, majhna slučajna nerodnost in listi bodo polni o balkanizmu in sličnem. Pretiravanje na vsej črti in ob vsaki priliki.

Pa da bi se zadovoljili samo s pretiravanjem na političnem polju. Ne, gredo še dalje in uživajo, kadar zanašajo to svoje pretiravanje še na gospodarsko polje. Kako divje so pisali proti zunanjemu posojilu države, pa čeprav so vedeli, da bo to posojilo koristilo tudi Hrvatom in vsem prečanom! S slastjo se iznašali pred svet vse naše napake in zadovoljno so si meli roke, če je naš kredit padel. Kakor da ne bi tudi njih ljudje imeli škode od tega.

V zadnjem času pa so začeli pisati tudi proti dinarju in njih zaslepljenost gre očividno tako daleč, da bi vriskali, če bi dinar padel in bi izgubili sami premoženje. Čisto pravilno je nastopil proti tej neverjetni zaslepljenosti zagrebški »Jugoslovanski Lloyd« in poudaril, da naj se nihče ne domišlja, da je dinar le srbska valuta. Nasprotno je dinar valuta Srbov, Hrvatov in Slovencev in če bi tudi vsa Jugoslavija razpadla, bi vendar ostal dinar tudi denar Hrvatov.

Naravnost v katastrofo vodi ta politika pretiravanja in ni mogla KDK pokazati v večji nagoti svoje nesposobnosti, kakor da je čisto zašla v politiko pretiravanja. Tako popolno je KDK v tej politiki, da je ravno ona prava reprezentantinja te politike, da je politika KDK identična s politiko pretiravanja.

Kakor vsaka politika pretiravanja, taka bo tudi politika KDK propadla. Da pa ne bo

od te katastrofne politike trpel tudi naš narod, bo naša skrb in zato bomo s podvojeno silo šli v boj proti KDK, ki hoče s svojim pretiravanjem zavesti tudi slovenski narod v nesrečo. Infatiline politike slovenski narod ne potrebuje!

Pred razpravo proti Punišu Račiču in tov.

r Belgrad, 23. okt. (Tel. Slov.) Zagovornik Puniša Račiča, dr. Branivoj Novaković je poslal pravosodnemu ministru akt, v katerem zahteva, da se razprava proti njegovemu klientu takoj prične. V svojem aktu Novaković izjavlja, da ni nobenega razloga, da bi se razprava proti Punišu Račiču, Jovanoviću-Lune in Tomi Popoviću še nadalje zavlačevala. V aktu naglašajo, da so vse priče tragičnega dogodka 20. junija v narodni skupščini že bile zaslišane po preiskovalnem sodniku Milutinoviću. Zaslišanih je bilo 85 prič. Pravtako so bili tudi obtoženi že ponovno zaslišani in je zbran tudi dokazni material. Z ozirom na to smatra Novaković, da je preiskava končana in da ni nobenega poudora, da bi se s procesom nadalje odlašalo. Obenem se sklicuje na § 156. kazenskega postopka, v katerem je natančno določeno, da sme trajati preiskava 60 dni. Dosedaj se je preiskava proti Račiču vodila že štiri mesece, to je dvakrat več.

Ob tem procesu, ki bo gotovo eden najsenzacionalnejših, kar smo jih imeli v naši državi, se mnogo razpravlja o prostoru, kjer naj bi se ta proces vršil. Razpravna dvorana belgradskega sodišča je preko majhna, da ne more sprejeti niti vseh prič, ki jih je 85. — Glede kazni Račiča se vsi njegovi zagovorniki pripravljajo predvsem na to, da ovržejo obtožbo, ki se glasi na umor. Za Punišo Račiča je dosedaj 12 zagovornikov. Večje število se jih je tudi prijavilo tudi za ostala obtožena poslanca Jovanovića-Lune in Tomo Popovića.

Heinzel res odstopil

č Zagreb, 23. okt. (Tel. Slov.) Danes je zagrebški župan Heinzel poslal zagrebškemu podžupanu Milutinu Majerju pismo, v katerem mu sporoča, da odstopa kot župan. Pismo navaja, da je gonja, ki jo je v zadnjem času pričel proti njemu del zagrebške tiska, izvirala iz osebnih motivov in političnega ozadja, ne pa radi klavniške afere, ki se je hotoma razpihala. Pritožuje se nad nekaterimi svojimi tovariši, pri čemer brez dvoma misli na nekatere federaliste, ki so si prizadevali odstraniti Heinzla, da bi prišel na njegovo mesto glavni urednik »Hrvata« Srkulj, ki je že enkrat bil župan. Nekateri federalisti, posebno mlajši, so nezadovoljni z delom starih federalistov, ker so mnenja, da ne bo nihče mogel nadomestiti Heinzla.

Kalodjera odstavljen

č Zagreb, 23. okt. (Tel. Slov.) Kakor se je pričakovalo, je prišlo na današnji seji obeh »saborov starokatoliške narodne cerkve do popolnega razcepa med obema sektama. Za danes sta sklicala sabora upravno veče in dosedanjí škof Kalodjera. Upravno veče je zborovalo v dvorani »Kolac«, Kalodjera pa v starokatoliški cerkvi na Baroševi cesti. Sabor upravnega veča je bil zelo številno obiskan po poslancih žup, tako da je bila na saboru upravnega veča zastopana skoro vsa škofija. Na saboru škofa Kalodjera pa je bilo samo nekoliko poverjenih. Sabor upravnega veča je sprejel novo ustavo in odstavil dosedanjega škofa Kalodjera. Izvolil se je kot upravitelj škofije starokatoliški župnik Ivan Cerovski.

Aretiran urednik

č Zagreb, 23. okt. (Tel. Slov.) »Narodni val« poroča, da je bil njegov odgovorni urednik Krešimir Devčić aretiran in odveden v zapor. To vest priobčuje z velikimi črkami preko cele strani: »Krvavi režim dela. Aretacija odgovornega urednika »Narodnega vala«. Krvave razbojniške roke režima segajo na Hrvatsko.« Razume se, da je »Narodni val« opremil to vest z najdivjejšimi besedami in napadi po svojem starem običaju.

r Belgrad, 23. okt. (Tel. Slov.) Naš delegat za trgovinska pogajanja s Francijo g. Milivoj je odpotoval v Pariz, kamor odputuje tudi ostala delegacija v najkrajšem času.

r Belgrad, 23. okt. (Tel. Slov.) Zveza jugoslovanskih gozdarskih združenj je sklicala letni kongres za 28. in 29. oktobra v Zagrebu.

Mezdna gibanja v Nemčiji

Düsseldorf, 23. okt. (Tel. Slov.) Pogajanja med delodajalci in delavci železne in kovinske industrije v Porurju so se razbila. Pričakujejo, da bo imelo več uspeha poravnalno postopanje. Delodajalci so izdali komuniké, v katerem pravijo, da njihova industrija še itak preobremenjena in da ne vzdrži nadaljnega obdavčenja, pač pa sprejmejo poravnalno postopanje.

Pač pa je prišlo v tekstilni industriji do pomirjenja. Vodstvo delavskih strokovnih organizacij je sklenilo, da sprejme sklep razsodišča in je pozvalo vse članstvo, da se sklepu pokori in gre na delo.

Vojaška delegacija v Pragi

v Praga, 23. okt. (Tel. Slov.) Spomini na skupne boje v svetovni vojni in skupne naloge, katere sta imeli Jugoslavija in Češkoslovaška za zavarovanje miru v srednji Evropi in pri brambi svojih držav, so danes dovedli najvažnejše reprezentante jugoslovanske vojske v Prago, in sicer načelnika generalnega štaba generala Pešiča, njegovega namestnika generala Kalafatovića, admirala Wickerhauserja in polkovnika generalnega štaba Živkovića. Prišli so, da vrnejo obisk ko je prišel poleti češkoslovaški general Sirovy v Jugoslavijo na proslavo zmage na Ceru. Prisotnost generalov Pešiča in Kalafatovića spominja tudi češkoslovaško javnost na velike dogodke pred desetimi leti na solunski fronti, ko je požrtvovalnost in samozatajevanje srbskega vojaka prizadejalo osrednjim državam prvi veliki poraz in prisililo Bolgarsko in Turčijo h kapitulaciji ter zelo oslabilo vojaško pripravljenost Avstro-Ogrske in Nemčije. Vojaški voditelji osrednjih držav so takoj po solunski zmagi sklenili, da prosijo za premirje. General Pešič je bil takrat načelnik general-

nega štaba srbske vrhovne komande in je bil skupno s šefom operacijskega oddelka generalom Kalafatovičem v središču dogodkov na solunski fronti.

Obisk generala Pešiča bo nudil češkoslovaški javnosti priliko, spoznati moža, katerega je usoda radi njegove temeljite izobrazbe in visoke vojaške kariere določila odlična vloga v nadaljnjem razvoju jugoslovanske vojske. Da je ta general zelo zmožen, se vidi že iz tega, da je še razmeroma mlad dosegel tako visok čin. On je odličan vojaški teoretik, obenem pa pisatelj in kritik ter ima velike praktične izkušnje. Osebnost generala Kalafatovića pa je češkoslovaški javnosti znana že iz časa, ko so se vršila pogajanja za zvezno pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Admiral Wickerhauser je že v avstroogrski mornarici vžlavljal sloves najposobnejšega častnika. Proti koncu vojne je bil vpokojen iz narodnih vzrokov. Poleg admirala Price spada danes med najodličnejše člane jugoslovanske mornarice.

Minister, ki zakriva umore

v Budimpešta, 23. okt. (Tel. Slov.) V poslanski zbornici je prišlo danes do razburljivih debat in zelo hrupnih prizorov pri razpravi o študentovskih nemirih. Opozicija je ljuto napadala drž. tajnika v notranjstvu ministrstva Sztranyavszkega, ker je pristransko potom policije postopal s študenti, dočim je policija z delavci postopala strogo. Dasi sta prosvetni minister Klebelsberg in notranji minister Sztranyavszky obljubila, da v bodoče ne bosta trpela nobenih izgrede več, ni ponehal hrup v zbornici. Demokratski poslanec Fabian je očital Sztranyavszkemu, da kljub temu, da je vedel, kdo je izvršil bombni atentat v Szongradu o božiču 1. 1923., pri katerem so bile ubite tri osebe, ranjenih pa je bilo 25, ni ničesar ukrenil, ker so bili storilci pripad-

niki čuvarjev madjarskega plemena; Fabianu je očital, da zakriva umore. Predsednik zbornice je radi teh očitkov poklical poslanca Fabiana pred disciplinarni odbor. Ministrski predsednik Bethlen je po seji izjavil častnikarjem glede te afere, da se bo moral eden od teh dveh za to pokoriti.

Danes zvečer so prišli študenti v zelo velikem številu na Bumel na Elizabetino cesto. Cesto je zelo gosto zasedla policija ter so se na eni strani sprehajali študenti, na drugi strani ceste pa delavci. Prišlo je do spopada in policija je danes nastopila posebno ostro. Aretirala je veliko število oseb, od katerih pa jih je morala potem več kot tretjino zopet izpustiti, ker niso bili udeleženi pri spopadu.

Tekma med velesilami

v Milan, 23. okt. (Tel. Slov.) Kakor Francija in Anglija, je tudi Italija objavila dokumente o mornariškem vprašanju, in sicer besedilo njenih odgovorov Angliji in Franciji. Iz tega je razvidno, da je Italija predlagala, da se ustavi graditev velikih bojnih ladij v času od 1931 do 1936.

Churchill pa je naglašal v nekem svojem govoru, da se Anglija drži načela Balfourjeve note, da morajo dohodki reparacij in odplačila dolgov zaveznikov kriti angleška plačila Ameriki. Nadaljnjih žrtv Anglija ne more doprinesti, ker je že itak črtala zaveznikom dve milijardi funtov vojnih dolgov.

Vtis angleške bele knjige o francosko-angleškem mornariškem dogovoru je v diplomatskih in parlamentarnih krogih povsem neugoden. Povsod se čuti, da so pri tem bistvene izpustitve, ki se ne dajo kontrolirati. Predvsem se poudarja v diplomatskih krogih, da

je gotovo, da so bili izhodna točka kompromisa razgovori zunanjih ministrov, ne pa, kakor se poudarja z angleške strani, samo razgovori strokovnjakov brez pritegnitve obeh vlad. V resnici je bilo politično izhodišče teh razprav Chamberlainovo vprašanje z dne 9. marca, ki ga je stavil Briand v zadevi rezervistov.

Dočim pa predstavlja angleška objava nekako opravičilo, je italijanska objava bolj obtožba proti zaveznikom in posebno proti Franciji. Iz listin št. 4., 5. in 8. italijanske objave se namreč lahko sklepa, da je francoski poslanik informiral Mussolinija in Grandija o vsebini mornariškega kompromisa sprva ne samo neodkritosrčno, temveč celo neresnično, in sicer tudi na izrecno vprašanje iz palače Chigi, kjer so bili nezaupni in jezni ter so hoteli imeti gotovost o tem, ali se kompromis tudi tiče oboroževanja na suhem.

diščanski je ogrožena tudi Slovaška. Takozvano vprašanje kralja na Madjarskem je mednarodnega pomena, ker pomeni zasedba prestola po kralju Madjarske tako gesto, ki vzne- mirja in ogroža sosede.

Cehi in tui kapital

v Praga, 23. okt. (Tel. Slov.) Predsednik parlamentarnega odbora osmerice agrarni poslanec Pradeč in načelnik kluba češke agrarne stranke poslanec Stanek sta izjavila, da je neresnična vest oficijozne »Prager Presse«, da v bodoče ne bodo pripuščeni inozemci v upravnih odborih bank in industrijskih podjetij. List nemških agrarcev »Deutsche Landpost« izjavlja, da ta vest oficijoznega lista ni resnična. Ni mogoče razumeti, kako bi se moglo tako brez nadaljnega nacionalizirati n. pr. Skodove tovarne, ki imajo francoski kapital, in Anglo-banka z angleškim kapitalom. Izvršitev takega sklepa bi zadela na težkoče in bi se mogla končati le s popolnim gospodarskim polomom, propadom valute itd. Zanimivo je, da »Prager Presse« svoje večerajšnje višje dosedaj še ni preklicala.

Lopovi nad policijo

v Köln, 23. okt. (Tel. Slov.) Prošlo noč je policija na kinodramatični način zasledovala neke zločince, kar je dalo posla skoro vsemu policijskemu moštvu in razburjalo številno občinstvo. V nedeljo so trije zločinci, dva brata Heidgerja in neki Lindemann na cesti pri zasledovanju streljali na policiste in pasante. Danes so jih slučajno spoznali in jih zopet zasledovali. Začela se je nova bitka, v kateri je bilo težko ranjenih sedem policistov in več pešcev. En policist je mrtev, pa tudi eden od zločincev je ustreljen. Zločinci so bežali po najživahnnejših ulicah mesta in skočili na tramvajski voz, ki je vozil s polno hitrostjo, premagali so službeno osebje tramvaja in voz sami vodili naprej. Ves čas pa so neprestano streljali

Avstrijski proračun

v Dunaj, 23. oktobra. (Tel. Slov.) Na današnji seji narodnega sveta je vlada predložila državni proračun za l. 1929. Proračun predvideva 1777.6 milijonov šilingov dohodkov (1631 milijonov v l. 1928) in 1742.5 milijonov šilingov izdatkov (1595.4 milijonov v l. 1928). Prebitek znaša 35.1 milijonov šilingov (35.6 milijonov v l. 1928). Finančni minister dr. Kienböck je navajal, da v tem proračunu ni nobenih presenečenj. Proračun je sestavljen v znaku stabilnosti. Proračun je sestavljen po načelu, da si mora državna uprava postaviti kot načelo čim največje štedenje.

Zoper proslavo Combese

v Paris, 23. okt. (Tel. Slov.) Na banket, na katerem bo Herriot pri slovesnem odkritju Combesevega spomenika imel velik govor, se je dosedaj prijavilo nad 2000 udeležencev. Po protestu škofa v Larochele se je sedaj tudi nadškof v Bordeaux kardinal Andrieu postavil proti tej proslavi. Izjavil je, da imajo vsi katoliki Francije pravico, protestirati proti proslavljanju Combese in njegovega vse obsodbe vrednega režima, ker Franciji ni prinesel samo verske vojne, temveč jo tudi za svetovno vojno oslabil s sistematičnim zanemarjanjem armade.

Danes je došel na Dunaj pariški nadškof, kardinal Dubois. Na zapadnem kolodvoru so ga sprejeli dunajski nadškof kardinal dr. Piffli, franc. poslanik grof Closel, v zastopstvu drž. kancelerja dr. Seipla pa legacijski svetnik Junker. Oba kardinala sta imela zelo prisrčne nagovore.

Bavarska hoče biti zase

v Berlin, 23. okt. (Tel. Slov.) V državni pisarni so se danes pod predsedstvom drž. kancelerja in v prisotnosti več državnih ministrov začela posvetovanja ustavnega odbora konference dežel o težkočah v sedanjem ustavnem življenju in o možnostih, da se te težkoče odpravijo. Bavarski ministrski predsednik je v svojem govoru izjavil, da Bavarska ne vidi nobenega poudora, ki bi vodil do poenostavljenja države, ne da bi bili oškodovani interesi posameznih dežel. Bavarska hoče na vsak način, da se njena lastna državnost ne ruši. Dosedaj je bilo vloženih 26 spomenic, ki obravnavajo številne probleme in obsežnost vsega materiala kaže, da ima tudi ta konferenca samo pripravljalni značaj.

Sovjeti v večnih opozicijah

v Moskva, 23. oktobra. (Tel. Slov.) Radi vedno bolj pojavljajočih se desničarskih tendenc v komunistični stranki je centralni komite izdal apel in je Stalin imel govor, v katerem je te tendence ostro obsodil, ker vodijo stran od leninizma in k buržujski ideologiji. Zahteval je, da se brezobzirno stre vsa moč opozicije, ki se je v zadnjem času občutno pojavljala v smeri Trockijeve opozicije.

Uradna sovjetska vlada ima zopet opravka s stalnimi opozicijami. Ko je bila pregnana Trockijeva opozicija, se je vlada vrgla na desničarsko opozicijo na kmetih. Komuniste osrednjega odbora komunistične stranke je to opozicijo strastno napadel in tudi »Pravda« pravi, da je tendenca na desno nevarnejša kot Trockizmus. Nova opozicija zahteva gospodarsko prostost za velike kmetije in počasnejši tempo v industrializaciji države. Vlada pa pravi, da je čim prejšnja industrializacija Rusije edina garancija, da ostane Rusija prosta verig zapadnega kapitala. Tudi je razreden boj zoper velike kmete potreben radi tega, da se prepreči vaški kapitalizem.

Nemški socialist Scheidemann je imel pri Frankfurtu političen shod. Pri tem je bila vržena v zborovalno dvorano bomba. Dvorna je bila v trenutku izpraznjena. Atentatorju pa se je posrečilo uiti.

V Atenah so bile danes izmenjane ratifikacijske listine za grško-nemško trgovinsko pogodbo.

Hmelj.

Nürnberg, 23. okt. (Tel. Slov.) Na trg ni bilo pirlpeljanega nobenega blaga. Prodanih je bilo 40 bal, virtenberški po 200, Hallertau po 215. Položaj neizpremenjen.

Kovine.

v London, 23. okt. (Tel. Slov.) Baker: per kasa 66.125—66.625, tri mesece 66.5—66.5625, elektrolit 72.25—72.75, Best Selected 69.5—70.75, Strong 96. Cin: per kasa 222.25—222.5, tri mesece 220.125—220.25, svinec: tuji 21.8125. Cink: bližnji 24.3125. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg.: 59.5—60. Bela pločevina 18.125. Živo srebro 23—23.25. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Wolfram 16.25. Platina: surova 17, odelana 17. Zlato 84.11.25.

Dunajska vremenska napoved. Milo, nekoliko hladnejše vreme, na zahodu pozneje manj oblačno, sicer pa malo izpremembe v značaju vremena.

Novosadska vremenska napoved. Oblačno. Verjetno brez dežja. Močni vetrovi.